

AUGUSTIN MOCANU

Turca

O ceată alcătuită numai din feciori, bine organizată și din vreme pregătită, umblă cu turca în noaptea de Crăciun. Turca era un personaj mascat. Avea cap de lemn cu coarne de berbece și cu botul destul de alungit. Falca de jos era mobilă, se mișca într-o țâțână de metal, mică. Purtătorul era învelit într-un lepedeu țărănesc de lână, țesut în casă, cum se obișnuia până acum 30-40 de ani, din acele învârstate în colori multe și frumoase cu care se îmbracă paturile la sărbători. Turca era împodobită și cu petele colorate care îi curgeau de la cap pe spate și pe de lături.

Masca juca pe o melodie săltăreață, veselă și antrenantă, bazată aproape numai pe ritm, amintind parcă dansurile ritualice precreeștine ocazionate de marile sărbători calendaristice cum erau Saturnaliile sau Anul Nou. Cel care închipuia turca juca în ritmul melodiei, clănțănea fălcile capului de berbece, îl mișca răsucindu-se în toate părțile, îl apropia de privitori care, unii se speriau, dar cei mai mulți se veseleau. Toți membrii cetei jucau în jurul turcii, îi strigau versuri glumețe, adresându-i-se cu numele de Mariță. Mai iute decât toți se scutura Mutu-turcii, un fel de măscărici prezent în aproape toate jocurile cu măști obișnuite la români. Cel care făcea pe mutu era zdrențaros, cu ochii mascați și uns pe față cu tăciune, cu funingine ori cu bocs. Acest personaj a devenit proverbial, dovadă că turca avea o tradiție lungă în sat. În vorbirea sătenilor s-a născut comparația : ca Mutu-turcii de prost, de necomunicativ, de murdar și de urât, dar și sintagma metaforică "mutu-turcii" pentru a desemna persoane care sunt ca el. Mutu-turcii avea un vas hodorogit de pleu pe care-l bătea mereu cu două bote scurte ca și cele cu care se amestecă mămăliga ce vine răsturnată oblu pe masă : făcea un zgomot de neînchipuit. Spre râsul multora dar și spre spaima celor în cauză, Mutu se făcea că vrea să sărute fetele și copiii. Cei din urmă se băgau repede pe sub paturi iar fetele, roșii ca focu, scăpau cum puteau. Pentru spectacol și voia cea bună adusă în casă, ceata primea bani pe care gazda îi pune pe masă și turca se chinuia să-i ia cu botul ei de lemn, stârnind din nou râsul general.

La unele case, turca nu era primită, să nu se trezească și să nu se sperie copiii mici, care, pe atunci, căci orice familie normală avea de la 3-4 până la 7-8 copii. Turca s-a jucat până după colectivizarea satului, prin 1965, când tineretul s-a împrăștiat.

Din satul Boju, jud. Cluj

Dumitru Iuga: Capre la alaiul Festivalului de Colinde, Tg. Lăpuș

Dai,
N-ai.

Ia nu da
Să vezi că ai.

Și lui Adam i l-o dat
Care pe loc l-o mâncat
Și-o intrat lumea-n păcat.
Să-ajungeți, gazde,
Multe sfinte seri
Ca sara din ia' sară
Și ca zîua de mâni
Că mâni i zî la anu!

De la Maria Botizan, 18 ani, 1980.

2315

Puică neagră stă-nt-o labă -
Mie doi colaci îmi treabă
Și-un păhar de băutură
Să nu-mi sie frig la gură.
Să trăiți și la mulți ani,
Să aveți noroc și bani.

De la Maria Botizan, 18 ani, 1980.

2316

Sculați, sculați, boieri mari,
Sculați, voi, români plugari,
Că vă vin colindători
Noaptea pe la cântători
Căci nouă ni s-o născut
Domnul cel fără-nceput,
Pe scaunul lui David crai
S-o născut din vița lui,
Din sămânța lui Avram,
Mântuirea lui Adam.
Trei crai ai pământului
Au dus la-nchinarea Lui
Aur, smirnă și tămâie
Ca la marea-mpărăție.
Feciorițele-L cântau,
Îngerii îl laudau
Căci L-a născut Maria
În ieseala boilor -
Împărat îngerilor.
Ești culcat pe fân uscat,
Cu scutece înfășurat.
De-ți pofti și-alți cântători
Veni-vor și-acești păstori,
Flori albe o adus
Și la căpătâi i-o pus.
El vă zice să trăiți
Întru mulți ani fericiți
Și ca pomii să-nfloriți
Și ca ei să-mbătrâniți.

De la Măricuța Bizău, 80 ani, 1980.

2317

Mândru-și cântă-un cerb în
codru,
Mândru-și cântă, de nu-i
modru.